

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

Планування й проведення освітньо-виховної діяльності з дітьми передбачає врахування вікових та індивідуальних особливостей їх розвитку, характерних для них побоювань і страхів, спричинених високою емоційністю, незначним життєвим досвідом та багатою уявою.

Програма експериментальної роботи з групою старших дошкільників по формуванню оздоровчо-гігієнічної цінності природи мала системний характер впродовж трьох місяців. Зокрема вона включала щодня: ранкову зарядку; загартовальні вправи (провітрювання, повітряні ванни, сонячні ванни, водні процедури); рухливі ігри (впродовж дня); гімнастика пробудження; масаж; ходіння по доріжці здоров'я; оздоровчі хвилини. Окрім повсякденних, впродовж тижня проводилась інша робота. Наприклад, у *понеділок*: фізкультура на повітрі; бесіда про культурно-гігієнічні навички; дидактична гра «Будь здоровим»; БЖД – бесіда «Світ рослин у моєму здоров'ї»; креативна діяльність (мімічна гімнастика «Сонечко»). У *вівторок*: народна хороводна гра «Ой, у перепілки»; заняття «Рослини – багатство народу, гордість українського роду»; дидактична гра «Вітаміни». У *середу*: дитячий туризм (піший перехід до парку); бесіда «Прислів'я та приказки про здоров'я»; гра з квасолею; вікторина для батьків. *Четвер*: заняття «Загартовування – основа здоров'я»; спостереження за хвойними деревами; дидактична гра «Здорова їжа»; музична терапія «Звуки природи». *П'ятниця*: заняття «Кімнатні рослини й око милують і людей лікують»; дидактична гра «Будь здоровим», масаж з шишками.

Успіх проведеної роботи, а саме рівні сформованості ціннісного ставлення старших дошкільників до власного здоров'я, визначали за діагностичними методиками Т. Андрющенко. Приріст високого рівня склав 28,9 %, а середнього – 26,7%.

На підставі отриманих результатів дослідження було складено наступні рекомендації стосовно формування оздоровчо-гігієнічної цінності природи у старших дошкільників:

- щоденно проводити з дітьми ранкову, оздоровчу та гімнастику пробудження, оздоровчі хвилини, пояснюючи дітям їх важливість;
- формувати у дітей уявлення про природні чинники, їх профілактичне та загартовальне значення, оздоровчу цінність;
- збагачувати, розширювати, закріплювати знання дітей про цілющі властивості рослин, значення для здоров'я;
- використовувати дитячу художню літературу, знайомити з фольклором, який передає думки, досвід та сподівання українського народу, привчати дітей запам'ятовувати та використовувати його;
- давати дітям доступні наукові знання про цілющі властивості природи (сонце, воду, повітря, фітонциди, аерофони, вітаміни тощо);
- для відновлення внутрішньої рівноваги використовувати музичну терапію (записи реальних голосів птахів, шум природи – моря, дощу, вітру тощо);
- знайомити дітей з народними методами лікування та профілактики здоров'я за допомогою цілющих властивостей природи;
- використовувати у роботі з фізичного виховання різноманітний природний матеріал (шишки, каштани, квасолі, камінці тощо);
- прагнути, щоб оздоровчо-гігієнічна цінність природи сприймалася як найцінніший скарб, який є у нас для збереження власного здоров'я.

Література

1. Андрющенко Т. До здоров'я дітей – компетентнісний підхід / Т. Андрющенко // Дошкільне виховання. – 2014. – № 11. – С. 20-23.
2. Денисенко Н. Навчаємо оздоровчих технологій / Н. Денисенко // Дошкільне виховання. – 2010. – № 1. – С. 14-17.
3. Малятко-здоров'ятко: Комплексна програма формування культури здоров'я дітей дошкільного віку / Н. Ф. Денисенко, В. О. Музирова, В. О. Шевцова, Л. Д. Мельник. – Запоріжжя: ТОВ ЛІПС ЛТД, 2004. – 68 с.

КОМУНІКАТИВНО-МОВЛЕННЕВА ПІДГОТОВКА ДІТЕЙ ПЕРЕДШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ

Нікора М. П.

Університет Ушинського, Україна

Поняття «передшкільна освіта» має як широке розуміння (виховання і розвиток дітей раннього і дошкільного віку в різних осередках: у сім'ї, дошкільному закладі, різноманітних центрах розвитку і виховання дітей, короткочасну підготовку дітей до школи у ЗОШ, тощо), так і вузьке

(підготовка дитини дошкільного віку до школи безпосередньо в дошкільних закладах і групах при школах з метою літичного розвитку дитини) [3, с. 32].

Зміст передшкільної освіти Т. Степанова пропонує розглядати як цілісну педагогічно адаптовану до вікових особливостей дітей старшого дошкільного віку систему вимог суспільства з підготовки дітей дошкільного віку до навчання в школі; систему знань, умінь, і навичок та способів провідної діяльності, мінімально достатніх та необхідних дітям 6-7 років для подальшого навчання у школі. На думку науковця, це забезпечить психологічну готовність до навчання у школі і надасть змогу сформувати у дітей ключові компетенції відповідно до Базового компонента дошкільної освіти [4].

Одним з компонентів психологічної готовності дітей до школи є готовність до спілкування, що передбачає добре розвинене діалогічне і монологічне мовлення дітей, а саме вміння звернутися до дорослого (вихователя) із запитанням або проханням, своєчасно і доречно відповідати на отримані запитання чи вміння узгоджувати свої інтереси та бажання зі своїми однолітками. Тобто йдеться про комунікативно-мовленнєву підготовку дітей до навчання у школі.

Проблема комунікативно-мовленнєвої підготовки дітей передшкільного віку до навчання у школі є актуальною, адже розвиток мовлення це важливе надбання дошкільного періоду, яке посідає одне з центральних місць у формуванні психічної та навчальної діяльності дитини, а також відіграє важливу роль у її успішній соціальній адаптації.

Питання комунікативно-мовленнєвої підготовки дітей передшкільного віку до навчання у школі торкалися у своїх працях сучасні науковці (А. Богуш, С. Дем'яненко, Л. Калмикова, Т. Піроженко, Л. Порядченко, Н. Притулик, О. Трифонова, Н. Харченко, Н. Шиліна, та ін.).

На думку вчених, мовлення посідає важливе місце в соціальному житті дитини, і є інструментом спілкування, пізнання, регуляції її поведінки, засобом розвитку і виховання. Л. Калмикова, наприклад, зазначила, що ефективність роботи над мовленням значно поліпшиться, якщо на етапі розвитку монологічного мовлення робота буде не самоціллю, а проводитиметься у рамках структури мовленнєвої діяльності як один із її етапів щодо реалізації мовлення.

Оскільки процес спілкування передбачає наявність співрозмовника (одного, двох або кількох з різним освітнім рівнем, що знаходяться у різних життєвих ситуаціях), учена пропонує наблизити умови навчання до природних умов спілкування, ввести дітей у мовленнєву ситуацію і навчити їх орієнтуватися в ній, чітко уявити собі співрозмовника, основну мету спілкування, тобто навчити дітей аналізувати мотиви спілкування й умови спілкування. Це дасть змогу дошкільникам набути необхідних комунікативних умінь і навичок спілкування [1].

Т. Піроженко у своїй науковій праці виокремлює такі завдання розвитку комунікативно-мовленнєвих умінь дитини: створення та забезпечення цілісності та життєздатності різних комунікативних ланок, у яких бере участь дитина: «дитина-дорослий», «діти-дорослий», «дитина-дитина», «дитина-однолітки та малюки»; розвиток у дошкільників усіх форм і засобів спілкування; розвиток та диференціація емоцій і почуттів у дітей, що є основою ціннісних орієнтацій, пов'язаних з людьми та іншими об'єктами спілкування; формування інтелекту та дослідницької діяльності дітей різних способів пізнання ними довкілля; формування творчого (продуктивного) ставлення до організації діяльності та спілкування, розвиток комунікативно-мовленнєвих здібностей дошкільників [1].

Вченими (А. Богуш та Н. Шиліною) проведено експериментальне дослідження, метою якого було дослідження формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку, які виховувалися у сім'ї і відвідували дошкільні навчальні заклади, та тих, які їх не відвідували. Результатом дослідження стала розробка двох лінгводидактичних моделей формування мовленнєвої готовності дітей до школи: для дітей, які відвідували ДНЗ, та для тих, хто не відвідував ДНЗ.

Під час дослідження виявлено певні тенденції: так, темп формування комунікативно-мовленнєвої готовності дітей підвищується за умови комплексного розв'язання всіх мовленнєвих завдань (звукова культура, граматична правильність мовлення, словник, зв'язне мовлення); на кожному занятті простежувалася пряма залежність формування комунікативно-мовленнєвої готовності старших дошкільників до навчання у школі від їхнього заглиблення в ситуації комунікативно-мовленнєвого спілкування як на заняттях із різних розділів програми, так і в повсякденному житті; темпи комунікативно-мовленнєвої готовності до школи дітей, які не відвідували дошкільні навчальні заклади, залежать від активності батьків у навчально-мовленнєвій діяльності дітей [1].

У формуванні комунікативно-мовленнєвої готовності дітей передшкільного віку до навчання у школі виокремлено два етапи: комунікативно-мовленнєву підготовку і комунікативно-мовленнєву готовність. Розглянемо дефініції вище названих понять. Так, комунікативно-мовленнєву підготовку розуміємо, як активізацію здатності особистості до комунікативно-мовленнєвої діяльності, спрямовану на безпосереднє формування і закріплення знань, умінь і навичок, що необхідні дитині для здійснення означеного виду діяльності. А комунікативно-мовленнєву готовність розглядаємо як вміння вчасно і доречно користуватися своїми знаннями та вміннями у різноманітних життєвих ситуаціях.

Згідно з психолого-педагогічною літературою, комунікативна і мовленнєва готовність є структурними компонентами психологічної готовності дітей до школи, які необхідно розглядати в комплексі з інтелектуальною, мотиваційною, морально-етичною, емоційно-вольовою, особистісною готовністю. Саме високий рівень сформованості усіх цих компонентів може стати запорукою для успішного включення дитини у навчальну діяльність, її ставлення до школи, взаємини з учителями та учнями.

Комунікативно-мовленнєва підготовка дітей передшкільного віку, на нашу думку, має організовуватися з урахуванням наступності і перспективності, а також передбачати два взаємопов'язаних напрями роботи, які умовно можна визначити як мовленнєвий і комунікативний.

Комунікативна готовність, за Т. Піроженко – це сформований комплекс індивідуальних, психологічних, психофізіологічних особливостей дитини, які забезпечують успішність взаємодії між партнерами у спілкуванні: сформованість стійких мотивів у спілкуванні з однолітками і дорослими; ініціативність, активність у взаємодії з іншими людьми; орієнтація на партнера, настанова на відповідну реакцію у спілкуванні; розвиток не вербальних засобів комунікації; сформованість контактовстановлюючих способів взаємодії; розуміння дитиною емоційного змісту ситуації спілкування через аналіз стану співрозмовників; управління мовленням, уміння його змінити у разі потреби [3, с. 55].

Під мовленнєвою готовністю дітей до школи вчені (А. Богуш, М. Вашуленко, А. Іваненко та ін.) розуміють сформованість навичок усного мовлення, навичок використання одиниць мови для мислення, спілкування; усвідомлення знакової системи мови, спеціальні вміння в галузі читання, письма, вміння аналізувати мовні явища [1].

Отже, мовленнєво-комунікативна підготовка дітей до шкільного навчання – це особлива підготовка, яка специфікою свого змісту стимулює інтелектуальну, емоційно-вольову, мотиваційну готовність дошкільнят та готовність до школи у сфері спілкування. Вона передбачає достатню адаптацію дітей до умов шкільного навчання, до нових програмних вимог щодо засвоєння норм і правил мови, мовленнєвих дій, необхідних для опанування мовленнєвих умінь [2, с.43].

Література

1. Богуш А. Перші кроки грамоти: передшкільний вік: навч. посіб. / А. Богуш, Н. Маліновська. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 424 с.
2. Лінгводидактичні засади мовленнєвого спілкування. – Одеса: ПНЦ АПН України, 2006. – 307 с.
3. Передшкільна освіта і педагогічному вимірі В.О. Сухомлинського: моногр. / Т. Степанова, О. Соколовська, О. Трифонова та ін.; за заг. ред. Т. Степанової. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. – 296 с.
4. Степанова Т. Трансформація змісту передшкільної освіти в історії розвитку вітчизняної дошкільної педагогіки: методологія, теорія, практика (кінець ХІХ – ХХ століття) Моногр. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 424 с.

АКУСТИЧНІ НЕЙРОМОДУЛЯЦІЇ – ОРІЄНТОВАНИЙ ЗАСІБ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЛОГОПЕДИЧНОЇ КОРЕКЦІЇ У ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Павлова Н. В., Дегтяренко Т. В.

Університет Ушинського, Україна

В дійсний час в спеціальній педагогіці інтенсивно розробляються засоби інноваційних технологій для корекції мовленнєвих порушень, проте вони не знаходять широкої реалізації в логопедичній практиці на етапі раннього втручання. У зв'язку з неухильним зростанням складних форм мовленнєвої патології у вигляді відсутності мовлення у дітей молодшого дошкільного віку сучасна корекційна педагогіка відчуває нестачу нових, адаптованих до дизонтогенетичної реальності діагностичних і терапевтичних методик, які поєднують апаратні, нейропсихологічні, психофізіологічні та класичні логопедичні прийоми спеціалізованої допомоги в ситуаціях тяжких порушень мовлення (ТПМ) у немовленнєвих дітей раннього віку.

Експериментальні дослідження проводилися протягом 2013-2016 років на базі «Нейрологопедичного кабінету Наталі Павлової» (м. Одеса, Україна) та науково-дослідної лабораторії «Диференціальної психофізіології та адаптивної корекції» кафедри біології і основ здоров'я ДЗ «Південноукраїнський Національний Педагогічний Університет імені К. Д. Ушинського». Загальна кількість обстежених становила 120 немовленнєвих дітей молодшого дошкільного віку, які мали ТПМ, зумовлені перинатальною патологією нейроонтогенезу. Для визначення стану мовленнєвого розвитку у дітей з ТНР застосовано поряд з класичними і методи поліфункціональної діагностики (СВП, ЕЕГ).